І рано ж як дітвора заметушилась на вгороді! Ще сивіли роси на гичці картоплі, на капусті, на бур'янах попід парканом. А сад білий — в цвіту—рожево забарвився: сходило сонце. І на шибках дитячого будинку сонце поклало червоні мазки.

І діти рожеві.

Поливали грядки. На перехресті стежок стояв шаплик великий з водою. Звідтіля набирали в поливальниці, в цеберки, а з цеберок горнятком тоді чи кухликом. І кущики обхлюпували. Малеча — хто з чим: з кухликом, з мисочкою. Набере,— гороб'яті напитися саме,— а несе бережно, щоб не схлюпнути ж. Знайде кущик іще не политий — хлюп!— і знов до шаплика.

Весело. Лунко дзвенять голоси. Іноді сміх хто розсипле. А сонце червоне-червоне встає з-за річки. Тому й голоси, і сміх рожезі. На хвилинку було у веснянім галасі Ніна заверещала-заплакала. Несла мисочку, а Карпо налетів — хап мисочку — і подався. Та тьотя Мар'яна Ніну вгомонила: десь узяла — дала їй горнятко. Тернула по очах рукавом, маленька сміється вже.

— Ох, ти ж моя хороша! Ну, поливай, поливай. В шаплиці води нестaвало.

— Гей ви, ледарі, давай воду, давай!— загукав якийсь із хлопців униз під кручу.

Город був на горі. А внизу в яру колодязь був. І звідти по сходах на крутому схилі діти цеберками носили воду в шаплик. Двоє хлопців — Андруша та Стьопа — тягали кру-тілкою воду з колодязя.

— Ей, ей! Води давай!— кричали згори.

— Та ти розумний!— гукнув хтось із юрби "водоносів", що стояли коло колодязя, ждали, коли хлопці цебер витягнуть.

— Думаєте, легко на кручу пиряти?

Скинув капелюшок, спітнілий лоб рукавами сорочки витер. Та й інші спітнілі були й важко дихали. Бо важко на кручу носити, хоч і вдвох цеберку несуть, хоч і не повну набирають. Круча та, як стіна, стоїть, а в ній тридцять чотири сходи.

Витягли хлопці цеберку. Стьопа молодцювато руку під дно — вилив у дві цеберки,, що вже було підставлено. Дві пари дітей за цеберки схопилися — го-оп!— поплазували на кручу. А назустріч по сходах спускалися інші — упорожні.

— Ану-ну, швиденько, хлопці,— підганяла Марійка. А волосся розтріпалося їй, і очі — як стиглі дві вишні.

— Не надамо ніяк. Он диви — гуляють,— махнула вона рукою на гору.

Біля шаплика стояв гурт дітей. А Гришко, отой, що на милиці, зняв капелюшок і махав ним:

— Давай, давай!

Верещала крутілка. Обличчя в хлоп'ят — як макові.

— Го-оп!

Ще розлили по цеберках. І мовив хтось із дітей стомлено:

— Чого воно колодязя там, на грядках, не викопають. У сто разів і швидше, і легше було б.

— Да, викопай! Он гупали-гупали щупом та й плюнули. Це Стьопа озвався та аж чоло нахмурив од такої невдачі. А Марійка брови зламала:

— Ото так до води далеко?

— У-у, далеко!

Притихли всі на мить, пригнічені. Лише крутілка верещала та згори галас чути. Здавалося, кожен у ту мить відчув себе таким маленьким і безсилим. Та де ж! Коли он колодязники — великі й то нічого не вдіяли.

— А що, коли б оцей колодязь та перенести туди, на горб,— пискливо внесло пропозицію якесь замурзане хлоп'я.— Обкопати та багато-багато людей скликати, і ми всі, і семиріч-ники... Та й перенесли б. А там яму викопати, щоб упустити.

Мюмент — тиша. А в тиші примружилися очі в декого. Раптом як вибухне сміх. Молодий, дзвінкий, бо — дитячий. Та по леваді понад річкою, аж луна від нього.

— От так Василько! Дивіться — мацапурча мале, бач, штуку мудру яку вигадало!

Це Марійка.

Ще вибухнув сміх. А вона — ой і дівчина ж! — хоча б бровою звела. І не всміхнеться.

Та який сміх може бути? Чолов'яга (а воно ж мале) діло говорить. Перенести колодязь із яру — і таке добро! Отам, де шаплик зараз стоїть,

колодязь буде. На самих грядках. Не треба вже буде по оцій кручі носити воду цеберками. То душ із двадцять "водоносів" тепер скільки сили витрачають на цю роботу. А то — усі поливатимуть. Добро! Удвоє й скоріше, й легше буде. До сніданку не тільки полити, а ще й скупатися можна буде. І як вони раніш не змогли до цього додуматися?

— Аж коли то стара голова знайшлась — раду дала,— закінчила Марійка. І знов — і не всміхнеться.

А навкруги сміх.

— Качати Василька.

— Ка-ча-ти!..

І галас же знявся! Хтось за ногу схопив Василька. Той брьохнув. Підхопили його й тормошили, немов діда солом'яного. І сміх по леваді розлітається. І верещала крутілка. Враз обірвалось верещання. А по павзі:

— Го-оп! Ану, ей ви, цеберки підставляй! Метнулись до колодязя. Шумно.

Стьопа розлив воду по цеберках. Тоді відступив набік, бо зморився. Нехай іще хто інший потягає.

— О, є такі!

Марійка вмить уже за крутілку держалась. А котрийсь із хлопців Андрушу змінив.

І знов заверещала крутілка. А на кручі по сходах як мурашня — ті вгору з водою, ті вниз упорожні. Колом нерозривним кружляли, як ото в машині корці.

Стьопа відійшов набік і опустився на траву. Скинув капелюшок і, перегорнувши його вдвоє, витер обличчя ним. А тоді звів очі на Василька. Подивився, подивився на нього, чомусь усміхнувся.

За річкою шум ріс. Це в лісі десь. Раптом крик шарпонувся, як дужий рев залунав лісом, понад сонними очеретами. Скрикнув ще паровоз біля річки вже, як до мосту підходив, і сміливо влетів у мереживо залізничного мосту. Міст глухо загув під колесами. А на воді біля бика в човні рибалка. І такий маленький-маленький, як комашинка.

Стьопа зачарований дивився на величну картину. Відчув аж хвилювання в тілі. І очі заблищали. Яка краса! — з кручі на кручу, мов кружево, що його дівчата в'яжуть, міст залізничний. А по ньому поїзд тисячопудовий летить. І хоча б схитнулося кружево оте залізне.

Зачаровано хлопця — очей не відірве. А в голові раптом:

"І все ж ото люди зробили. Які, ген-ген, комашинками здаються на насипу, а то ж вони. І паровоз, що сам летить, як казковий змій, і міст-велетень... Вони, люди. Дорослі, звичайно. Але й вони колись малими були, як і він, Стьопа, або Василько, такими ж мацапурами. Може, й вони колись у дитинстві своєму далекому колодязь, як грушу, намагались на горб пересадити. Химери носили у своїх маленьких головах. А виросли — бач..."

Аж виріс хлопець неначе. На Василька весело глянув і ще посміхнувся. "Обкопати та гуртом узятися та й перенести". От дурне! Хоча... Стьопа замислився, бо згадав раптом: адже й до нього колись стукалась думка перенести колодязь на грядки. Звичайно, не по

Васильковому. Бувало, раніш цілими днями бився над оцим — нічого не виходило. Тоді сумний і задуманий робився.

І зараз згадав оце колишні свої невдачі — чоло хмарилося. Дивився на метушню біля криниці, по сходах, на горі, на грядках, і мов далеко-далеко десь шум отой. А в голові думка одна:

"Ну, а як би його — можна?"

Ні, не придумає нічого. Трудно. Це якби не в яру колодязь, а де ото грядки на горбі, а грядки нехай .би отут унизу. Тоді зробити б оте можна було. Тільки ринву зробити довгу, щоб од цямриння аж до шаплика дістала, й тягай тоді та лий на здоров'я, скільки влізе, по ринві отій у шаплик. Але проти горба нічого не поробиш.

Хлопець, замруживши очі, дивився на колодязь. Потім звів очі на горб і глянув теж примружено. "Та ринва довга на кільканадцять метрів. О, так би й шуміла вода. А проти гори, ну що ти їй зробиш? Низько дуже цей край проти того. А вище підняти? Куди ж вище? Це треба аж отак, як та гілка в осики заввишки, метрів на шість-сім. Тоді б лилася. І ринву на гілку якраз би можна. Та що з того, як же її, воду, допрёш на таку височінь? Як ти її в оту ринву виллєш? Це коли б був такий велетень..."

Шуміло навколо. Десь із-за саду від станції ще скрикнув паровоз. А Стьопа враз уп'явся в розсоху осики та аж на ліктя підвівся. А тоді раптово схопився, на коліно одне став. Очей не відривав. Очі горіли. А в грудях швидко-швидко так билося серце.

Затаїв дихання хлопець і, схвильований, в уяві вірьовку з цебром через розсоху перекинув. І за край тоді тягне, а цебер вище, вище... біля розсохи вже цебер, біля ринви.

Стьопа схопився з землі та так і сяє.

"А тепер тільки го-оп! — і по ринві дзюрчатиме вода на кручу в шаплик.

Ой, і чудово ж! Де зараз два десятки дітей-"водоносів" пиряють воду цеберками по. крутих сходах, зморені вкрай, бо важко,— тоді ні душі. Всі на грядках. А тут лише біля колодязя тягати воду будуть. А вгорі над головами вона біжить по ринві аж на грядки".

Мов у натурі, Стьопа бачить це зараз. Очі горять у нього. Обличчя розчервонілося. А в лоб високий сонце поцілувало.

"А! Підожди, ще, може, нічого й не вийде",— немов сказати хлопець хотів, як рукою провів по лобові. А радий і надійний.

"Чого там не вийде? Ох, і здорово ж!"

Схопився і швиденько по сходах на кручу.

На самій горі вже зустрів Петра — спускалися з Омель-ком по воду з цеберкою. На східцях Стьопа зупинився. І обличчя, догори до товаришів підведене, так і сяяло. Ті теж зупинилися. Петро вже й рота розкрив, щоб запитати — "Що таке?" Але Стьопа сам, хапаючись і пошепки для чогось:

— Хлопці, ну, брат, і діло нам предстоїть!

— Та ну?'

— Яке діло? — Омелько аж шию витягнув, чи летіти треба куди сторч головою — готовий.

Стьопа помовчав трохи, навмисне — "ага, мовляв, цікаво?" А тоді знов пошепки, з завзяттям:

— Водокачку будувати будемо.

— Та бре!

— Яку водокачку?

І дві пари очей блиснули і вп'ялися в Стьопині. Омелько нетерпляче схопив товариша й засмикав його.

— Та кажи толком, яку таку водокачку!"

Стьопа повів очима по сходах униз, де повзли, сопучи, з цеберками діти.

— Ану, дорогу,— хтось гукнув.

Стьопа відступивсь, дав дорогу. Пройшли захекані двоє. І мовив до хлопців Стьопа тоді:

— Бачите, як важко носити воду? А ми зробимо так, що буде легко. Здорово буде! Водокачка! А тільки треба обміркувати все гарненько, та тоді, хлопці, й візьмемось до. роботи.

Ось він іще з гори гляне, як воно з гори покаже.

Побіг Стьопа по сходах. Хлопці гукали знизу до нього. А він лише рукою махнув — "Зараз!", мовляв,— і подався.

Біля шаплика став і дивився вниз на колодязь. Для чогось став навколішки й прихилився до шаплика. Через його вінця довго дивився на ту осику, що внизу трохи осторонь од колодязя. Хтось набирав води з шаплика цеберкою — ненароком хлюпнув йому за шию води холодної.

Лише кинувся хлопець і ногою того дриґнув, а й не поглянув. Так і прикипів поглядом до осики.

Метушились діти на вгороді, навколо шаплика. З шумом і з сміхом ранковим.

Од будинку зачувся дзвоник голосний на сніданок.

Тоді ж ізнизу Петро з Омельком воду принесли й налили в шаплик. Та до товариша мерщій.

— Ну, що, Стьопа?

— Діло буде!

Він, хапаючись і сяючи ввесь, розповів їм, що розсоха на осиці — "саме враз". Трошки низькувато ніби, ну, та шаплик можна в землю трохи підкопати. Та й шумітиме вода.

— Куди шумітиме?

— Як шумітиме?

Стьопа розповів їм про свій задум. Потім кожний із них по черзі прихилився до шаплика, як Стьопа отоді, і через вінця довго й пильно дивились на осику. Так захоплені всі. Аж не помітили, як пішли діти до будинку на сніданок.

— Ідіть! — гукав хтось на них.

Федько підвівся з колін і радий до хлопців:

— А, їй-бо, штука, братці, хороша. Ось даваймо!

— Та це вирішено вже й підписано. Кров з носа, а водокачка буде.

Після сніданку розташувалися діти на вчення. Стьопа, Петро; Омелько сиділи поруч. Докупи збилися й щось про себе — шу-шу-шу... Аж іншим заважали. Марійка не втерпіла, перехилилася через стіл та Стьопу штовхнула під бік — саме той план свій інженерський хлопцям викладав,— аж йокнув сердега.

— Ну, щастя твоє, що на уроці,— це Федько за товариша. І знов до хлопців прихилився. І знов — шу-шу-шу.

Тьотя Мар'яна тоді докірливо:

— Хлопці, ну та невже ж ви не набалакались? Кинулись хлопці один од одного, поодхилялися. А Стьопа

аж головою мотнув, мов намагався від думки тої про водокачку хоча б на хвилинку звільнитися. Пильно дивився на тьотю Мар'яну й слухав уважно її. Та хіба довго це! От знов очі хлопців якось непомітно спринули з обличчя її і вниз під гору, де осика. Вже голос бринить, мов здалеку,— не чує хлопець слів окремих, а ніби струмок дзюрчить...

Ех, і дзюрчатиме вода в шаплик! Ні, перш вони зроблять, звичайно, спробу — маленьку водокачку — модель, але все як в натурі. І хай ніхто не знатиме про те, аж доки не закінчать, а тоді з дядею Михайлом порадяться.

З-за саду від станції звідкілясь ріс шум — то поїзд нісся,— враз скрикнув паровоз так дужо, аж кинулися з несподіванки дехто з дітей. Тоді міст глухо загув під колесами, під тисячопудовою вагою, а понад річкою луна покотилась удалину берегами. Це саме одинадцята година — харківський поїзд поштовий. Отже, навчанню кінець.

Сипнули з будинку діти на подвір'я. Немов із жмені хтось перлове рознизане намисто сипнув на скляне блюдо. Крик, сміх, метушня.

Був вільний час аж до обіду. А день був такий погожий, сонячний. Збиралися на річку купатися. Хлопці з удками, скупаються й залишаться рибу ловити. Може, таки хоч півдесятка "дурних" на крючок почепиться. А десять крючків — от і буде вже куліш на вечерю.

Зібрались іще не всі. Надходили. Ось двоє хлопців із левади з зеленню пролопотіли до сарая, де кролі живуть. Це їсти їм понесли. Під парканом дехто черву ще копав. На них гукали дівчата нетерпляче.

Федько глянув на товариша, на Стьопу, що на ґанку сидів — гострив складаного ножа, спитав:

— А ти хіба не йдеш?

— Ні,— крутнув той головою.

Підійшов і кликав. Чого таки не йти? Та ще вспіють робити, а довго на річці не будуть вони. Перепливуть річку туди-сюди та й прибіжать. А тепло ж як!

А потім дядя Остап перелічив дітей, по парах, і марш! У ворота широкі так і полився дитячий струмок із шумом.

Стьопа не втерпів. Прудко схопився на ноги й подався навздогін.

В берегах зелених річка тихо плинула. В берегах зелених — шум. Аж луна понад водою розлягається. Лунко дзвенять дитячі голоси. Ляскають праники — жінки полотно вибивають. І полотно на зеленій траві стьожками довгими розстелено — білиться на сонці.

На косі піщаній, трохи ближче до мосту, діти так і вкрили її, мов квіти рожеві. А враз,— чи вітер налетів,— пелюстки рожеві зривалися й падали на землю. А голі, смугляві, як циганчата, у воду.

Шум. Крик. І бризки з води, а в них веселкою сонце.

Хлопці обіч, де глибше, перепливали річку наввипередки. Хто не плавав, захоплено стежив за плавцями. І крик, і плескіт рук тим навздогін.

— Яшко, Яшко, нажмись!

І під радісні крики Яшко перший вибіг на той берег. Трошки спочили. Тоді — сюди пливти, теж наввипередки. І знов крики й шум. На цей раз першим Карпо приплив. А за ним інші, засапавшись, вийшли на берег і падали потомлені на гарячий пісок.

Карпо ліг і всього себе аж по саме обличчя обсипав білим піском, мов у простирадло загорнувся. Хто спину — сонцеві. Хто горілиць. Яшко, невгамовний, із .розгону з кручі через голову у воду. І Стьопа схопився, щоб і собі. Але раптом згадав і зупинився. А потім почав одягатися. Петро з Омельком і собі до одежі. Раз-раз і побігли вздовж річки. А тоді через тин і садком до будинку.

— Ну, хлопці, з чого ж почнемо? — це Стьопа перший.

— Дай подумати.

Це хлопці на горбі біля шаплика заклопотані радились. Внизу над колодязем і обіч трохи — осика величезна. І чого вона трохи осторонь! Була б над самим цямринням, зовсім би добре було. Ну, та й так гаразд. Стьопа вже думав над цим. Перш за все треба все точно вирахувати, щоб тоді на модель перенести в масштабі.

— Насамперед от що, хлопці,— мовив Стьопа, приглядаючись до шаплика.— Трохи нам води в цеберку.

Федько з Андрієм вже подалися до колодязя. А Стьопа з Петром почали шаплик вирівнювати, щоб вінця рівні були.

— А то, бач, звідціля вода по обруч по верхній, а звідти нижче обруча.

— Нерівно.

— Го-оп!

Хлопці удвох намагалися зрушити шаплик. Ні, важкий.

Біля голубника хтось із хлопців возився з голубами. Хлопці погукали: "Сюди!" Прибіг Юхим. І від колодязя хлопці тим часом повернулися з водою.

— Ану, вп'ятьох.

Уп'ятьох зрушили й дощечку підмостили під один край, щоб було рівніш. Здається, рівно тепер.

— Лий воду.

Помалу лили з цеберки в шаплик, аж доки вода через вінця полилась на землю. Ще треба трохи отой край підвести.

— Лий ще.

Повен шаплик води вщерть. Хлопці задоволені страшенно.

— А тепер що?

— А от...— Стьопа кудись побіг і за хвилину повернувся з аршином. Тоді поклав його на вінця шаплика й, спустившися на коліна, "прицілився" на осику. Довго дивився. А згодом підвів голову й радісно до хлопців:

— Є. Оце вам точно, хлопці: розсоха саме, як нам і треба. Трошечки вище якби було, то краще.

— А-а,— догадалися ті.— Ба, як виладнав. Ану ж! Припадали до шаплика всі й вивіряли.

— Поганувато трохи,— хтось пожалівся.

— Да, не везе! — ще хтось. Тоді Петро поважно:

— Чого не везе? Сама осика штовхає: ану-ну, ворухніть мозком. От і ворухнули вже: підкопаємо шаплик на півметра в землю, і буде саме враз.

— Але .це потім.

А зараз хлопці взялись за вимірювання осики. Яка заввишки розсоха від землі. Омелько вже, як кішка, на осику подрабувався зі шворкою. Виміряли віддаль колодязя від осики, від горба. І коли все це було зроблено й на клаптику' паперу написано, Стьопа повів усіх хлопців аж у дальший куток саду, де вже було ним облюбоване місце для "водокачки".

Так і почалося. З того дня. Щоранку тепер, лише схоплювалися хлопці з ліжка — мерщій туди. В кутку саду за густими кущами бузку, де горбик понад парканом, вже розбито було "город" і. сходи у схилі горбка було висічено, точно — тридцять чотири сходи, як і там — внизу. Була

вже й криниця ,з цямринням, і обіч у землю вбито було розсішку, що мала являти собою осику з розсохою, на якій буде блок. А на горбку на "грядках" — ямка замість шаплика.

Зараз крутілки хлопці майструють.

Кипить робота, хоч і уривцем працюють. Бо весна: грядки, сад, навчання. Та й до річки хіба ж утерпиш, щоб не гайнути, коли товариші з горба з криками, зі сміхом летять стрімголов у береги. А по обіді там, дивись, збори якого гуртка. А там футбол десь за ворітьми на вигоні, бехне, аж у хлопців серце теленькне.

Найкраще було, коли надходила черга гнати корів на пашу. Луки, зелено й сонце...

Попідставляють до сонця біляві голови хлопці, і стружка так і летить з-під ножа.

Пригонили з паші, а всі мерщій до них: "Ну, що?" —і в куток саду біжать приміряти, приладнувати, намічати роботу на завтра.

Робота йде. Ось-ось незабаром закінчать. Тоді покажуть усім, не будуть уже таїтися. Аби лише вийшло діло. А вже як вийде, тоді й справжню водокачку велику можна буде зробити.

Дні летіли.

Од помаху крил їхніх у саду цвіт білий осипається. Бри-жить річка поміж очеретами від крил тих. І хліба в степу від них — хвилями, хвилями, хвилями...

Вітер — з Азії, сухий і жорстокий.

І що воно буде! В'януть, сохнуть хліба. В'януть надії хліборобські. А степом у спеку, як насторожити вухо, вчувається, немов хтось кричить глухо: "Ря-ту-у-йте!"

І що воно буде? . Горе, горе наше: посуха!

Горе, горе наше: темрява!

А позавчора йшли з поління діти з баштану, а назустріч — орава з хрестами, з попом на чолі — кропив хліб. Пройшли струнке і в ногу повз них, цілий рій їх, загорілих, із сапами на плечах. На мить одну на шляху стрілись очима, старі-молоді, в мовчанні. А потім — в один бік тихо з охрестами, з журливим співом поплентались ті, з благанням рабським — до кого?. А паростки молоді — в ногу, з сапами на плечах і буйно з грудей:

Гей, там за лісом барабани б'ють, То піонери у похід ідуть...1

На другий день у дитячому будинку врочисто розпочинали хлопці з дядею Михайлом "водокачку". Матеріал увесь є, і часу є один тиждень. Бо в цю неділю свято в них — п'ятиріччя існування дитячого будинку. Треба зробити на свято. Із міста шефи приїдуть до них, з оркестром духовим.

Ото свято буде! Приїдуть глянути, як діти — маленькі комунари — живуть. А тут їм — полюбуйтеся. Що, мовляв, думаєте, малі та ростемо, як бур'ян? Що малі, то малі. А ростемо! А вже й зараз самі за себе постояти вміємо та життя будувати. От що!

Урочисто в будинку.

І сокири цюкають якось не як звичайно — дзвенять. І рубанки по дошках — весело. А діти всі чудні якісь. Ну от: гола дошка, що там за диво на ній, а чи це вперше, що Стьопа стру-же чи Петро рубає. Так ніт

же, підійде гурт цілий та й стоять-стовбичать, жадібно слідкуючи за кожним рухом майстрів, за кожною трісочкою, що відлетить. Стоять, мовчать.

І спитає хтось:

— На ринву це?

Майстри зайняті. Ніколи їм. Хіба підведе який голову й хитне до найближчого.

— Оте он дай!

О, вмент троє кинуться, щоб подати. Бо як же: будує не хто-небудь, — ми! А майстер тоді візьме, що подане, приміряє собі, розміряє.

— Так, так,— може сказати задоволено. І, беручись за сокиру, аж тепер відповість:— На ринву, на ринву, голубе!

Поплює в руки й знову — цюк... цюк...

А діти стоять, мовчать і тільки очима слідкують. Хто з лопатою в руці, а хто з чим іншим. А Яшко так із повною цеберкою набитої червоної цегли (це обкладати зірку, що в колі на квітнику) — набив хлопець та й пішов собі, а потім заблудив до майстрів.

Його гукали:

— Та де він є? Яшко! Одірвався, побіг.

—— Дівчата! — гукали.

Це ж у них роботи в усіх на тиждень на цей. І в саду естраду й алеї підправити, і для лотереї приготувати що, і будинок теж пошпаровано, білити треба.

Кипить комуна, як рій весняний на першу взятку.

Дні летіли.

В роботі, в русі й не помітиш. А як роботі край, враз згортав крила день і стомлено ховав голову під крило. На ранок ізнову — фур! І як учора — сонячний, погожий. Летить.

Але дітям здавалося іноді, що так помалу минав день за днем. І в календарі стінному вже скільки рук маленьких перелапало листочки: коли вже та неділя. А кожного вечора урочисто зривався один у присутності, мабуть, чи не всіх дітей.

Нарешті зірвали й "суботу". Це ще як сонце на полудень було, як тільки рознеслось по будинку, що "водокачка" готова.

Раді всі й ще дужче схвильовані. А це ж і поїзд робітничий, що ним шефи приїдуть, ось-ось незабаром надійде.

Хапаючись, закінчували роботу. Звільняли хату велику на ніч для гостей. А в сад гукали на репетицію: урочисто мають одкрити "водокачку" по спеціальному сценарію літгуртка.

Враз ізнизу, з левади, крик шарахнувсь:

— їдуть, їдуть!..

Підходив той крик по грядках, в подвір'я гукали:

— їдуть!

Діти до паркана гайнули. А саме тоді на міст поїзд влітав, як рявкне, аж ляпаси понад річкою. Міст зашумів. Вилетів із мосту. Ближче... на паркані ж, як, мабуть, ніколи,— дітей, дітей тих нанизалось разками. Очима радо поїздові назустріч. А він мимо нісся — ще рявкнув і повз очі вагони трах-тах-тах... трах-тах-тах... А в вікнах багато облич і руками хтось махає. А в однім блиснуло сонце на жовтій міді труби з оркестру.

Діти раді кричали їм услід. Далі, мов горобці з тину, з шумом на землю пурхнули. І знов сад налляли веселим криком, сміхом...

Неділя — день сонячний.

Над воротьми, де дощечка розмальована:

Калинівський дитбуд ім. Леніна

прапор червоний майорить, як мак червоний. Сунуть по вулиці люди — малі, старі. На свято до дітей. У ворота широкі тихо ллються. Заливають подвір'я, сад... З-під кленів із міді,

що на ній так і грає сонце крізь віття кленове, линуть звуки дужі, безліччю прозорих.крил, тріпають-бринять у ясному повітрі. Кудись летять. А вслід їм цілі зграї — летять, кружляють і гаснуть у блакиті... Шум. Метушня.

На прогалинці на ослонах, що допіру з сельбуду привезли, вже повно людей. У жінок, мов банти великі на грудях, голівки дитячі біляві, а то ще в хустинках біленьких, червоних. Банти цвітуть ті обличчями рожевими, махають рученятами... Жінки торохтять. Молодь по саду гуляє — бродить у зелені, заллятій сонцем, звуками оркестру. А бородачі пихкають цигарками, гомонять собі. Оглядають господарство дитяче, город, сад.

— А це що за стовпи по кручі? — як пробігла тьотя Оксана, гукнув хтось із чоловіків.

Тьотя Оксана всміхнулась до чоловіків і, пробігаючи, в жарт:

— Ось побачите. Нехай покортить.

— Гм!

У натовпі сновигали діти — хазяї межи гостями. У червоних галстуках старшенькі, з червоними зірками на грудях малеча.

Обличчя святкові в усіх — таке свято! І заклопотані, угору глянути немає коли — стільки ж гостей!

Нарешті дзвіночок тонесенький з-за завіси задзенькав: далі подався кудись кущами. Дзвенів, скликав.

З усіх боків так і вивалив народ на прогалину. Завіса біла з простирадла ще тремтіла,— може, від вітру, а може — хвилювання дітей, що за нею були вже вишикувані, коливало її злегенька.

Шум і гомін іще лунав. Поволі стихали. Тоді завіса раптом роздерлась надвоє. А з білого полотна, як із шкаралущі,— багато-багато дитячих облич. І раптом пісня.

А мідь блискуча з-під кленів не втерпіла й слідом дужо й велично як вдарить! Аж дерева в саду, здавалось, затріпотіли листом. Аж сотні затремтіло людей і голів підвелось сотні. А з грудей — пісня рветься, лине..

Стихло.

Сивий, старий робітник із залізничного депо вийшов тоді й вітав дітей із святом. І говорив тепло — аж дивно, що морозом нужди, десятиліттями важкої праці не побито тих теплих слів у старого з обличчям суворим. А скільки щирості й серця в таких простих його словах останніх:

— Ростіть же, маленькі! Дужі ростіть, бо, може, ще й вам боротись доведеться. Та знайте, діти: в боротьбі є й щастя, й радість. Ми гинули в тюрмах, в Сибіру на засланні, а гляньте, хіба ми не щасливі, коли навколо такий квітник щасливих і вільних дітей трудящого люду... Ступаймо ж широко в наше майбутнє — комунізм! Хай живе наша Радянська влада! Стих. А шарпнулися крики:

— Хай живе Радянська влада! І оркестр, і плескіт рук.

Од шефів — од залізничного депо — подарунки піднесли дітям: бібліотеку й інструмент для майстерень. Тоді від сільради один вітав, од комсомолу, а від радгоспу ще й подарунок представник передав — двоє поросят йоркширських2 на розплід...

За всім цим од дітей Коля Охрій відповідав на привітання й дякував за подарунки. Говорив про історію будинку цього дитячого за п'ять літ. І наприкінці вже розповів про "водокачку", що її самі вигадали і зробили самі, і сьогодні спробують її.

Сивий робітник тоді весело:

— О, то ви такі? Молодці! Інженерів саме нам і треба,— в країні виробництво підіймати на ноги.— І він настоював, щоб зразу ж і спробувати "водокачку". А концерт потім нехай.

Всі теж зацікавились. Чулося в натовпі: "водокачка", "самі вигадали", "ото штука", "диви". Діти ще дужче заметушилися. А натовп, мов хвиля, з галявини до грядок. І оркестр пересунувся — став на ґанку.

Круча, і низ, і грядки порожні були. Всі діти десь.

Тиша. Лише чути було ззаду хіба:

— Передні, сядь.

Слухняно опускались передні в траву. Махнув хтось оркестру, той стих. І натовп увесь аж дух затаїв — чути, як шерхало листя вгорі.

Тоді ж од будинку рушили діти струнко, з цеберками, з поливальницями.

А ззаду врочисто несли — ринви, цебри і драбинку. Зашуміло, заклекотало по сходах і внизу. На стовпи, раніш позакопувані, стягли і прибивали ринви і сточували в одну суцільну ринву від шаплика аж до осики.

Усе раніш було приладнано. Отже, тому так і горить під руками. Вже й через розсоху на блок каната з цебром перекинуто і край за колесо прив'язано отої, що під осикою, кру-тілки. Од зруба до цебра, що під осикою, теж ринвочка не дуже довга... Все. Хтось крикнув:

— Готово!

Тоді всі по сходах збігли на гору. Лишилися тільки біля колодязя двоє. Біля осики теж двоє. Та на драбині біля блока один.

Усіх п'ятеро.

— Давай води,— хором із горба.

Крутілка заверещала у Стьопи з Андрушею. Витягли прудко і враз: го-оп! — і в ринву, а з неї та в цебер під осику. Під осикою тоді друга

крутілка задерготіла, а цебер поволі угору, вгору аж до розсохи, аж до краю ринви тієї великої. Тоді Петро, що на драбині біля блока на— розсосі,— під дно цебер і — раз! — вилив у ринву, і зараз же униз цебер пішов.

Поки на землю став під ринву, а вже Стьопа з Андрієм:

— Го-оп!

І знов цебер угору. Тиша.

Мов дух затаїли всі на горі.

І враз — чути в тиші тій — із ринви великої в шаплик — ш-ш-ш... вода зашуміла.

Павза. Ш-ш-ш... Другий цебер. Павза... Ш-ш-ш...

Натовп, мов зачарований, і не ворухнеться. Аж це як вибухне радісним шумом, із криками, плескотом рук.

І оркестр вдарив. А з шаплика вже через вінця ллється вода...

Діти раді круг нього. Руки — у воду. Може, не вірилось? Ні, вода справжня й холодна. Ллється, ллється на землю... Хапали жменями. Галас. І бризкали руками на грядки... А в бризках тих — в кожному — шматочок сонця.

І навколо сонця, сонця! І радісних облич.